

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคโบราณรักษ์

๑. ความเป็นมาและข้อเท็จจริงโดยสรุป

นายทะเบียนพรรคการเมือง (ผู้ร้อง) ได้ส่งคำร้องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยมีคำสั่งยุบพรรคโบราณรักษ์ (ผู้ถูกร้อง) เนื่องจากได้ตรวจสอบเอกสารหลักฐานการรับสมัครพรรคและทะเบียนสมาชิกพรรค (แบบ ท.พ. ๔) ประเภทกิตติมศักดิ์ที่ผู้ถูกร้องจัดส่งให้ผู้ร้องเพื่อประกอบการพิจารณาแล้วเห็นว่า คำชี้แจงของผู้ถูกร้องไม่สามารถยืนยันได้ว่าการแสดงเจตนาของพรรคได้เชิญผู้มีสิทธิเลือกตั้ง เขตเลือกตั้งที่ ๑ อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน ๒,๙๕๐ ราย เป็นสมาชิกกิตติมศักดิ์ของพรรคโบราณรักษ์นั้นไปถึงผู้รับการแสดงเจตนาหรือไม่ และผู้ที่ได้รับเชิญเป็นสมาชิกพรรคได้รับทราบและไม่คัดค้านหรือไม่ การที่ผู้ถูกร้องนำรายชื่อผู้ที่พรรคส่งหนังสือเชิญทั้ง ๒,๙๕๐ คน เสนอที่ประชุมคณะกรรมการบริหารพรรคเพื่อให้มีมติรับเป็นสมาชิกพรรคประเภทกิตติมศักดิ์ โดยมีเพียงหลักฐานการส่งหนังสือและเชื่อว่าได้รับหนังสือเชิญแล้ว เนื่องจากไปรษณีย์ไม่ส่งคืนและไม่มีผู้คัดค้านกรณีดังกล่าว ผู้ถูกร้องได้กล่าวอ้างขึ้นเพื่อถือเอาประโยชน์ผู้ได้รับเชิญจำนวน ๒,๙๕๐ คน จึงยังไม่เป็นสมาชิกพรรคโบราณรักษ์ พ.ศ. ๒๕๕๕ ข้อ ๓๕ เมื่อสมาชิกพรรคฯ ไม่ครบ ๕,๐๐๐ คน จึงไม่เป็นไปตามนัยมาตรา ๒๙ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ ตามที่กล่าวข้างต้นเป็นเหตุให้ยุบพรรคฯ ตามนัยมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑

๒. ประเด็นเบื้องต้น

ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งรับคำร้องไว้ดำเนินการและส่งสำเนาคำร้องให้พรรคโบราณรักษ์ทราบและยื่นคำชี้แจงตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๑

๓. ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย

ขอให้คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย มีคำสั่งยุบพรรคโบราณรักษ์ตามความในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง และวรรคสอง

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า ปัญหาที่จะต้องพิจารณาวินิจฉัยว่าภายใน ๑๘๐ วัน นับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคผู้ถูกร้อง ผู้ถูกร้องได้ดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ ๕,๐๐๐ คนขึ้นไปตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๙ หรือไม่

การเป็นสมาชิกพรรคการเมืองก่อให้เกิดสิทธิและหน้าที่หลายประการและบางกรณีอาจมีโทษทางอาญาด้วย หากมีการฝ่าฝืนข้อห้ามตามกฎหมาย ฉะนั้นการเข้าเป็นสมาชิกพรรคการเมืองจึงต้องเป็นด้วยใจสมัครโดยการแสดงเจตนาเข้าเป็นสมาชิกพรรค ตามปกติต้องแสดงเจตนาด้วยการกรอกใบสมัครและลงลายมือชื่อของตนในใบสมัครหรือพิมพ์ลายนิ้วมือในใบสมัครตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๙ ยื่นต่อพรรคการเมืองที่ตนประสงค์จะเข้าเป็นสมาชิกพรรค เพื่อทางพรรค

จะได้รวบรวมรายงานต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองต่อไป การที่พรรคผู้ถูกร้องกำหนดในข้อบังคับของพรรค ในข้อ ๓๔ ว่า “สมาชิกพรรคโบราณรักษ์แบ่งเป็น ๒ ประเภท คือ (๑) สมาชิกกิตติมศักดิ์และสมาชิกสามัญ” และข้อ ๓๕ ว่า “สมาชิกกิตติมศักดิ์ คือบุคคลผู้ซึ่งมีคุณวุฒิพิเศษหรือมีลักษณะพิเศษในทาง วุฒิการศึกษา มีหรืออาจมีอุปการคุณต่อพรรคที่คณะกรรมการบริหารพรรคเชิญเป็นสมาชิกกิตติมศักดิ์ เมื่อคณะกรรมการบริหารพรรคได้มีมติเชิญผู้ใดให้เป็นสมาชิกกิตติมศักดิ์ให้หัวหน้าพรรคมีหนังสือเชิญ ทางไปรษณีย์ เมื่อไม่มีผู้ใดคัดค้านภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ในหนังสือ ให้ถือว่าบุคคลดังกล่าวมีสมาชิกภาพ และให้ลงทะเบียนแยกประเภทสมาชิกไว้เป็นสมาชิกกิตติมศักดิ์ของพรรค สมาชิกกิตติมศักดิ์ต้องเป็นบุคคล ซึ่งมีคุณสมบัติครบถ้วนตามข้อ ๓๖ ด้วย” เป็นทำนองว่าเมื่อหัวหน้าพรรคมีหนังสือเชิญผู้มีคุณสมบัติตามที่ กำหนดให้เข้าเป็น “สมาชิกกิตติมศักดิ์” แล้วผู้รับเชิญไม่ตอบปฏิเสธภายในเวลาที่กำหนดให้ถือว่าผู้นั้น เป็น “สมาชิกกิตติมศักดิ์” ทันที แม้ข้อบังคับของพรรคผู้ถูกร้องจะมีความหมายดังกล่าวก็ตามเห็นว่าจะ อย่างไรก็ดีคงเป็นได้แค่ “สมาชิกกิตติมศักดิ์” ตามที่ทางพรรคผู้ถูกร้องมุ่งหวังไว้เท่านั้น แต่ไม่อาจถือว่าเป็นสมาชิกพรรคตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๙ ซึ่งต้องมีการแสดงเจตนาสมัครเข้าเป็นสมาชิกตามกล่าวข้างต้น

ฉะนั้น แม้ข้อเท็จจริงจะรับฟังได้ตามคำชี้แจงของผู้ถูกร้องว่าผู้ถูกร้องได้เชิญบุคคลในท้องที่อำเภอ เมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน ๒,๙๕๐ คน เข้าเป็นสมาชิกกิตติมศักดิ์ของพรรคผู้ถูกร้อง ก็ตาม แต่ไม่ปรากฏว่าผู้ถูกเชิญได้แสดงเจตนาสมัครเข้าเป็นสมาชิกพรรค จึงไม่อาจถือว่าบุคคลจำนวน ดังกล่าวเป็นสมาชิกพรรคตามความหมายที่กำหนดไว้ในมาตรา ๒๙ ดังนั้นเมื่อหักจำนวน ๒,๙๕๐ คน ออกจากยอดสมาชิกพรรคแล้ว เท่ากับพรรคผู้ถูกร้องมีสมาชิกพรรคเพียง ๒,๗๒๑ คนและไม่ปรากฏว่า พรรคผู้ถูกร้องได้ดำเนินการให้มีสมาชิกพรรคเพิ่มเติมจากจำนวนดังกล่าวให้ได้รวมแล้วไม่น้อยกว่า ๕,๐๐๐ คน ภายในเวลาที่กฎหมายกำหนด จึงฟังว่าภายใน ๑๘๐ วันนับแต่วันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๔๔ ซึ่งเป็นวันที่ นายทะเบียนรับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคผู้ถูกร้อง พรรคผู้ถูกร้องไม่ดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ ๕,๐๐๐ คนขึ้นไป เป็นเหตุให้ต้องยุบพรรคตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๐ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) ซึ่งเป็นหน้าที่ของนายทะเบียนพรรคการเมืองต้องยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ ตามที่กำหนดในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง โดยไม่จำเป็นต้องผ่านความเห็นชอบของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

๔. ผลคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

ศาลรัฐธรรมนูญลงมติด้วยคะแนนเสียง ๑๔ ต่อ ๑ คน ให้มีคำสั่งยุบพรรคโบราณรักษ์ เนื่องจาก มิได้ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๙ จึงเป็นเหตุให้ยุบพรรคโบราณรักษ์ตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ สำหรับตุลาการเสียงข้างน้อย ๑ คน คือ นายอิสสระ นิตินันท์ประกาศ วินิจฉัยให้ยกคำร้อง

องค์คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ นายอิสสระ นิตินันท์ประภาศ นายกระมล ทองธรรมชาติ นายจิระ บุญพจนสุนทร นายจุมพล ณ สงขลา พลโท จุล อติเรก นายปรีชา เฉลิมวณิชย์ นายผัน จันทรปาน นายมงคล สระภู่น นายศักดิ์ เตชาชาญ นายสุจิต บุญบงการ นายสุจินดา ยงสุนทร นายสุวิทย์ ธีรพงษ์ นายอนันต์ เกตุวงศ์ นายอมร รักษาสัตย์ และนายอุระ หวังอ้อมกลาง

หมายเหตุ ประกาศราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่ม ๑๒๐ ตอนที่ ๓๘ ก วันที่ ๖ พฤษภาคม ๒๕๔๖
